

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษา ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน และบริการ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตศึกษา 10 คือ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และนครพนม รวมทั้งสิ้น 6 จังหวัด มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2518 ทั้งหมด 84 โรงเรียน

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยนี้มีเป็นจำนวนมาก การวิจัยเรื่องนี้จึงได้ยึดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกสุ่มมาประมาณร้อยละ 60 ของจังหวัดที่มีอยู่ทั้งหมดในเขตศึกษา 10 วิธีเลือกจังหวัดใช้วิธี Simple Random Sampling โดยวิธีใช้ตารางสุ่ม กำหนดหมายเลขลงในชื่อจังหวัดที่เป็นกลุ่มประชากร แล้วเลือกสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม ได้จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์

เมื่อได้จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างวิธีเดียวกันนี้สุ่มโรงเรียนมาใช้ในการวิจัย ร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละจังหวัด ตัวอย่างดังกล่าว โดยยึดเอาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดจังหวัด (โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด ชาย, หญิง(เคิม) เป็นหลัก ได้แก่

1) จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 22 โรงเรียน คัดออก 5 โรงเรียน เพราะเป็นโรงเรียนที่เปิดใหม่ ไม่ครบชั้น คงเหลือ 17 โรงเรียน ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่

1.1	โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช	สังกัดจังหวัด
1.2	โรงเรียนนารีนุกูล	สังกัดจังหวัด
1.3	โรงเรียนเดชอุดม	อำเภอเดชอุดม
1.4	โรงเรียนพิบูลมังสาหาร	อำเภอพิบูลมังสาหาร
1.5	โรงเรียนอำนาจเจริญ	อำเภออำนาจเจริญ
1.6	โรงเรียนเขื่องในพิทยาคาร	อำเภอเขื่องใน
1.7	โรงเรียนเขมรราษฎร์พิทยาคม	อำเภอเขมรราษฎร์
1.8	โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล	อำเภอตระการพืชผล

2) จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 15 โรงเรียน คัดออก 5 โรงเรียน คงเหลือ 10 โรงเรียน ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่

2.1	โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย	สังกัดจังหวัด
2.2	โรงเรียนสตรีศึกษา	สังกัดจังหวัด
2.3	โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม	อำเภอเสลภูมิ
2.4	โรงเรียนจตุรภักทรพิมานรัชคาภิเษก	อำเภอจตุรพักตรพิมาน
2.5	โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม	อำเภอธวัชบุรี

3) จังหวัดมหาสารคาม มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 10 โรงเรียน คัดออก 1 โรงเรียน คงเหลือ 9 โรงเรียน ได้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย จำนวน

5 โรงเรียน ไค้แก

3.1	โรงเรียนสารคามพิทยาคม	สังกัดจังหวัด
3.2	โรงเรียนณกุลนาวิ	สังกัดจังหวัด
3.3	โรงเรียนบรบือวิทยาคาร	อำเภอบรบือ
3.4	โรงเรียนวาปีปทุม	อำเภอลำปุม
3.5	โรงเรียนกันทรวิชัย	อำเภอกันทรวิชัย

4) จังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงเรียนมัธยมทั้งสิ้น จำนวน 14 โรงเรียน คัดออก 6 โรงเรียน คงเหลือ 8 โรงเรียน ไค้สุ่มมาเพื่อทำการวิจัย จำนวน 4 โรงเรียน ไค้แก

4.1	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์	สังกัดจังหวัด
4.2	โรงเรียนอนุคุณนาวิ	สังกัดจังหวัด
4.3	โรงเรียนกมลาไสย	อำเภอกมลาไสย
4.4	โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร	อำเภอยางตลาด

รวมโรงเรียนตัวอย่างที่สุ่มมาทำการวิจัย 22 โรงเรียน และจากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาไค้ นี้ ไค้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของตอบแบบสอบถาม ตามจำนวนดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 100
2. นักวิชาการ ตอบแบบสอบถามร้อยละ 25 ของ แต่ละโรงเรียน
3. ประชาชน ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างแบบสอบถาม ยึดหลักงานบริหารการศึกษา 5 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานธุรการ การเงิน บริการ งานชุมชน โดยศึกษาคนกว่าจาก หนังสือ เอกสารการวิจัย สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ศึกษา และประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ และคณะผู้วิจัยอีก 12 ท่าน มีทั้งอาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษา อยู่แล้วเป็นแนวทาง

เนื่องจากการวิจัยเรื่องงานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นี้ ได้ทำการวิจัย เป็นโครงการทั่วประเทศ คณะผู้วิจัยมีทั้งหมด 13 คน แบ่งการวิจัยคนละ 1 เขต และทำการวิจัยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดส่วนกลางอีก 1 คน ในการสร้าง แบบสอบถามได้ร่วมกันสร้างแบบสอบถามโดย

1. แบ่งงานบริหารออกเป็น 5 งาน แต่ละงานจัดผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบ สร้างแบบสอบถาม งานละไม่ต่ำกว่า 2 คน

2. เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยทั้งหมด นำร่างแบบสอบถาม ที่รับผิดชอบเข้าที่ประชุม ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3. นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อเสนอแนะ และช่วยแก้ไข

4. ประชุมคณะผู้ทำการวิจัยอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของ แบบสอบถาม ให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะและแก้ไขของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน และผู้บริหารนอกโรงเรียนที่จังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร

6. ประชุมคณะผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ (Pre-test) แล้วเสนอให้ ดร.ภิญโญ สาริ คณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในหลักบริหารการศึกษา ตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึง นำแบบสอบถามไปแก้ไขตามคำแนะนำ และนำไปใช้จริงต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นทั้งแบบเติมคำ แบบประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่หนึ่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบ
 แบบสอบถาม เช่น เพศ ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 65 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	15	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	11	ข้อ
4. งานบริหารธุรการ การเงิน และบริการ	11	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน	11	ข้อ

ข. แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ จำนวน 62 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	9	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	18	ข้อ
4. งานบริหารธุรการ การเงิน และบริการ	7	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	11	ข้อ

ค. แบบสอบถามสำหรับประชาชน จำนวน 47 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	10	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	5	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	12	ข้อ
4. งานบริหารด้าน ธุรการ การเงินและบริการ	6	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	14	ข้อ

ความสำคัญมากน้อยของงานในความเห็นของผู้ตอบ ตามที่ผู้วิจัยคาดคะแน ทำให้ผู้วิจัยกำหนดจำนวนข้อของงานแตกต่างกัน รายละเอียดของแบบสอบถามได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่สำคัญยิ่ง คือ ความร่วมมือในการตอบแบบ

สอบถาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ขอหนังสือจากกรมสามัญศึกษา ถึงครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่จะทำการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยเคยเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตศึกษา 10 และผู้วิจัยไปแจกและเก็บแบบสอบถาม ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง ทำให้มั่นใจว่าจะได้รับความร่วมมืออย่างดี

รายละเอียดแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ แสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภท

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารในโรงเรียน	57	51	89.47
ผู้บริหารนอกโรงเรียน	36	28	77.76
นักวิชาการ	264	257	97.35
ประชาชน	220	177	80.45
รวม	557	513	92.10

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูล แบ่งการเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภทคือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ประชาชน ซึ่งจะเสนอข้อมูลโดยแยกเป็น จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ วุฒิต่างการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ถาม และเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ขนาด ของโรงเรียนด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งการเสนอ
ออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 เสนอโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสาร
ของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ และสังเกตของผู้วิจัย

2.2 เสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท
ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน และ
บริการ งานสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของประชากร 3 ประเภท ได้แก่
ผู้บริหาร นักวิชาการ ประชาชน โดยเสนอเป็นตารางความถี่ จำนวน และหาค่า
ร้อยละ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบตาราง และหาค่าเฉลี่ยของงานแต่ละประเภทเปรียบ
เทียบกัน

2.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยม
ศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท จากการตอบแบบสอบถาม
ถาม การสัมภาษณ์ของผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน
โดยแยกทำเป็นตารางคำตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ต่างหากจากกัน
ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ของทั้งหมด}}$$

และหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของแต่ละประเภทงานเปรียบเทียบกัน

$$\text{โดยใช้สูตร } \bar{X} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \text{Mean}$$

Σfx = ผลรวมของความถี่คูณค่าคะแนน

Σf = จำนวนผลรวมความถี่

เกณฑ์การพิจารณา	ค่าคะแนน				ไม่เคย
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย